

силами з ряду суспільних цінностей (форм власності, моментів демократії та інше).

В демократичному соціумі громадянське суспільство може існувати лише за умов наявності якнайширшої соціальної бази підтримки всіма верствами населення. З одного боку, воно відіграє роль регулятора різноманітних інтересів різних соціальних груп, помякшує соціальну напруженість та забезпечує злагоду, а з іншого — передбачає активну участь у його функціонуванні більшості громадян, виконує інтегративну функцію.

На сьогодні наше суспільство перебуває в стані системної кризи. Особливо загострюються політичні, економічні, соціальні відносини. Тому так важливо дбати і про розвиток нашої державності і про формування громадянського суспільства.

ЯЦЕНКО М. А.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри соціальних теорій, кандидат соціологічних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Сучасна регіональна політика України значною мірою ґрунтується на парадигмі регіонального саморозвитку, хоча певну роль у ній відіграють теорії посткейнсіанська і незбалансованого регіонального розвитку, спрямовані на активну підтримку проблемних регіонів і становлення місцевого самоврядування. Практичне втілення в регіональній політиці в нашій країні знаходять і деякі технологічні теорії — створення технологічних і полюсів зростання. Таке використання кількох методологічних підходів до формування регіональної політики України, як справедливо підкреслюють деякі автори, зумовлено тим, що, якщо методологічні підходи на Заході послідовно змінювались на різних етапах розвитку, то нам треба пройти великий період еволюції регіональної політики розвинених країн світу за дуже короткий термін (Гладкий Ю. Н. Основы региональной политики: Учебник /Фонд Международно-правовой экспертизы. Европ. Ин-т экспертов. / Гладкий Ю. Н., Чистобаев А. И. — СПб.: Изд-во Михайлова, 1998. — 659 с.).

У межах існуючих парадигм регіональної політики можна виділити кілька основних стратегій регіонального соціального розвитку:

1. адаптивна стратегія, основна задача якої полягає у пристосуванні до нових потреб зовнішнього середовища соціально-економічного розвитку, яке швидко змінюється;

2. антикризова, що полягає у відновлюванні репродуктивних пропозицій і блокуванні соціально-економічних передкризових явищ;
3. стабілізаційна, що полягає у подоланні тенденцій до зниження темпів росту, припиненні спаду виробництва та рівня життя населення;
4. випереджаюча, що полягає у стимулюванні інноваційного типу розвитку.

В трансформаційних умовах розвитку українського суспільства для більшості регіонів актуальними є антикризові і стабілізуючі стратегії, які відбивають регіональні інтереси населення.

Якщо регіональну соціальну політику розглядати на національному рівні, то вона є функцією ринкової соціальної держави, що й відбито в національній моделі формування та реалізації соціальної політики. Якщо ж її аналізувати на регіональному рівні, то йдеться передусім про засади регулювання процесу відтворення соціальних відносин у світлі розвитку територіальної організації суспільного життя країни. Іншими словами, соціальна політика на регіональному рівні може ґрунтуватися, по-перше, на загальнодержавному інтересі, по-друге, на власному інтересі регіону (території). У першому випадку мова йде про розв'язання або полегшення соціальних проблем бідним і малозахищеним групам (Теренс М. Ганслі. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки / Теренс М. Ганслі; пер. з англ. О. Перепадя. — К.: Основи, 1996. — 236 с.) шляхом територіального збалансування соціальних диспропорцій на рівні держави, а у другому — про забезпечення максимально можливого рівня добробуту населення, який би не дисонував із загальнодержавними інтересами.

Регіональна соціальна політика розвивається під впливом великої кількості чинників (демографічних, економічних, соціальних, етнічних, екологічних, інформаційних та ін.), які можуть по-різному проявлятися залежно від способу і можливостей реалізації головних напрямів соціальної політики. Відповідно треба розглядати різні моделі формування та реалізації регіональної соціальної політики. Зокрема регіональну соціальну політику не можна розглядати безвідносно до розвитку систем розселення людей і сфер економічної діяльності, що є основою схем економічного районування України (Долішній М. Концептуальні засади регіональної соціально-економічної політики та її компоненти / Долішній М., Злупко С. //Регіональна економіка. — 1997, -№ 3. — С. 28—36.). Слід також мати на увазі, що територіальне середовище життєдіяльності населення трансформується до ринку по-різному в окремих частинах геополітичного, економічного, інформаційного та етнонаціонального простору України. А це своєю чергою формує відмінності в системах інтересів населення і детермінує його поведінку, ділову активність, мотиваційні установки, що також треба враховувати як чинники розвитку регіональної соціальної політики (Шаблій О. Економічна і соціально-економічна регіоналізація України:

історико-географічні та методологічні аспекти / Шаблій О. // Проблеми розвитку регіональної статистики в Україні: Матеріали наук.-практ. семінару. Київ, 1997. — С. 64—67.).

Серед визначальних чинників розвитку регіональної соціальної політики варто також назвати процес трансформації форм власності в Україні (приватної, кооперативної, акціонерної, муніципальної, державної), суб'єкти якої причетні до формування регіональної соціальної політики. Як фактори регіональної соціальної політики не можна не враховувати й такі соціальні інститути, як традиції, звички, релігійні вірування, мораль і культуру. Отже, можна припустити, що окремі регіони України мають не лише різний ступінь готовності до реалізації регіональної соціальної політики державними інституціями, а й по-різному зацікавлені у виробленні власної соціальної політики. Все це дає підстави під регіональною соціальною політикою розуміти діяльність її суб'єктів (органів державної влади, територіального управління, неурядових та громадських формувань, партій, рухів тощо), спрямовану на організаційне впорядкування складного комплексу регіональних соціальних відносин індивідів і соціальних груп шляхом створення відповідних умов життя, праці, відпочинку та духовного розвитку. Головна мета регіональної соціальної політики в такому розумінні полягає у формуванні територіального середовища життєдіяльності населення, адекватного динаміці соціальних потреб її жителів та нормам їхнього суспільного життя.

Таким чином, діяльність регіональних органів влади охоплює соціальний, інституціональний і відтворювальний аспекти функціонування регіону як соціально-територіальної спільноти, що спрямовує регіональну соціальну політику як на відтворення і взаємодію відповідних ресурсів на території, так і на інституціональне забезпечення переваг регіону у вирішенні питань соціальної політики.

КАРЕТНАЯ О. А.

Национальный университет «Одесская юридическая академия»,
доцент кафедры социальных теорий,
кандидат политических наук, доцент

ПРОБЛЕМЫ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МОЛОДЕЖИ И СТАРШЕГО ПОКОЛЕНИЯ

Проблемы молодежи волновали общество во все времена и на сегодняшний день являются одной из наиболее важных проблем в нашем обществе. Молодежь — это, будущее и она должна воспитываться в хороших социальных условиях. Одной из главных проблем является